

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., 1/2
an 9 fr., 1/4 an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV.

Blaj 3 Decembrie 1904.

Numărul 49.

Maghiarii despre chestiunea română.

(=) Cu greu am afla în istorie un alt exemplu pentru două popoare cari au trăit alături atâtea veacuri și să cunosc așa de puțin, cum sunt Românii și Maghiarii din țara noastră.

Foarte puțini dintre ai noștri cunosc mai de aproape literatura maghiară, și mai ales poporul maghiar însuși. Pentruca să spunem însă adevărul, trebuie să constatăm că Maghiarii ne cunosc, în schimb, neasămănat mai puțin, sau ne cunosc într-o lumină atât de falză — grație presei lor semite, — încât se miră omul de atâtea neorientare și confuzie ne mai pomenită, când e vorba despre chestia română. Nici o mirare deci, că ei văd în fiecare cântec nevinovat de al nostru o „Marseilleză,” și în orice articol inofensiv, o tradare de patrie. Suntem prezentați într-o lumină atât de grozavă, încât publicul maghiar, ales cel care n'a avut prilej să vină în contact cu Românii, este firm convins, că suntem un element extrem de periculos și distructiv, și că în privința culturii suntem cu desăvârșire rămași.

Altcum judecă însă bărbații serioși, cari își bazează afirmațiunile referitoare la Români pe propria lor intuiție. Apariția acestor corbi albi este cu atât mai rară, fie pe teren politic, fie pe cel literar, cu cât ei au să dea piept cu opinia publică artificial sumutată în contra noastră.

Societatea maghiară „Országos magyar Szövetség” a aranjat, zilele acestea în Budapesta o serie de prelegeri publice despre chestiunea română. Tenorul principal al acestor prelegeri este cât se poate de puțin favorabil Românilor. Dr. Balogh și Ede Sebestyén

ne-au prezentat în colori atât de sinistre, în cât chiar din Maghiarii prezenți s'au ridicat glasuri de protest. Astfel tânărul Elemér Gyárfás a replicat, că Românul are mare dor de învățatură și e iubitor de dreptate, iar deputatul Herczeg Ferencz, cunoscutul literat, a spus că „poporul român e cel mai ideal în gândiri, cel mai poetic, cel mai iubitor de pace și libertate.”

Comentariile acestea, pe cum și prelegerile însăși au fost tratate destul de rece în presa maghiară; în cea mai mare parte s'a păstrat o adâncă tăcere asupra întregii afaceri.

Scopul acestor prelegeri este de a ajunge la o modalitate oare care, prin care să se deslege așa numita chestiune română.

Refrenul celor mai mulți conferențari e: Românii trebuie asimilați cu ori ce preț, dacă altfel nu se poate, cu forța! E vechia himeră, care turbură pacea a doua neamuri de veacuri.

Vin însă alți conferențari și spun „nu-i putem asimila, pentrucă au putere de rezistență.”

În șirul acestor din urmă a fost d. Solymossy Elek, care a spus, fără îndoială între zimbetele de neîncredere ale auditorului: „eu îi iubesc pe Români pentrucă e un popor de omenie, de o modestie rară, și e cel mai bun element pentru formarea statului.”

În fața cercurilor conducătoare — spune d-sa chestia română a fost ridiculizată. Ce s'a făcut din 48 în coace pentru Români?

O întrebare atât de des sulevată în presa română, la care dl Solymossy, răspunde: *Nimic!*

Chestia română — opinează dnul Solymossy — poate fi rezolvată destul de ușor. Legea de naționalități și censul. Legea de naționalități s'a modi-

ficat prin diferite ordinațiuni, zic Românii, iar nu pe cale parlamentară. Au dreptate. Apoi paragraful 27 al legii de naționalități e călcat în picioare. În toată țara nu e un singur fișpan român, dar nici măcar vicespan.

Concluzia la care ajunge conferențiarul, după aceste constatări atât de adevărate, e, că Românii trebuie să fie tratați cu iubire, și că ar putea fi apoi eventual amalgamizați pe teren — social.

Conferențiarul, în deosebire de curentul zdrobitor al șovinistilor reprezintă deci vederi mai calme, cu aceeași tendință finală însă a amalgamizării, ca să se adeverească încă odată, că istoria se repetă, și că în tabera maghiară predomină două curente, unul puternic și dominant, celalalt mai calm și mai obiectiv: Kossuth și Széchenyi.

Din partea noastră luăm act de aceste mărturisiri, cari își au importanța lor cu atât mai vărtos, că se presintă — deși sporadic — dar totuș destul de vrednice de luat în seamă.

Cartea profesorului Dr. Czirbusz, despre care s'a vorbit cu vre-o 2—3 ani mai înainte la acest loc, face școală.

Când politicienii unguri, vor mâneca din principiul singur admisibil, că adevărat să ne cunoască mai întâi, dar să ne cunoască așa cum suntem și nu numai dela masa verde, sau din coloanele presei jidovite, vor vorbi și ei ca dl Solymossy, și vor ajunge și ei la concluzia că trebuie să ne iubească, fără a mai încerca să ne amalgamizeze, ceea ce de altcum foarte bine le-a spus-o profesorul Dr. Czirbusz, că este nu numai o himeră, ci o himeră, care subsapă temeliile țării însăși.

Cumpărați**Cumpărați****Calendariul Unirii pe anul 1905.****Prețul 50 fl. plus 10 fl. porto.**

Să ne lămurim!

Decând am atins și desfășurat în termeni generali ideea *congresului catolic român*, trei confrăți au binevoit a-și da părerile în acest obiect: Vicariul Hațegului dl *Dr. Iacob Radu*, dl *Barbulescu* și dl „un preot arhidiecezan.” Să vede însă, că singur dl vicar Radu a cuprins corect ideea, pe când dl Barbulescu, și mai vărtos dl „un preot arhidiecezan” — nu fie cu supărare — au confundat ideea congresului din chestie cu congresul planizat mai an.

Să ne lămurim! În anul trecut s'a pornit în sinul clerului arhidiecezan o mișcare, ca pentru îmbunătățirea sortii materiale a preoțimii să se convoace un sinod, sau un „congres,” unde să se iee măsurile necesare în scopul menționat. Știm, ce dimensiuni a luat această mișcare. „Unirea” noastră număr de număr era plină de articoli, corespondințe, apeluri... cari tractau „en gros” și „en detail” numai despre conges, și salutau ideea congresului ca singurul expedient de salvare. — N'am nevoie a mă lauda, dar cei ce au cetit și studiat chestia își pot aduce aminte, că singur singurel eu avui curajul, a desavua acest mers nenatural al lucrurilor, accentuând, că ori ce mișcare în cler pornită fără consenzul ba cu excluderea păstorului suprem, a episcopului — duce la criză etică chiar la anarhie; am indicat însă calea singur legală — sinodul — pe carea poate să-și ajungă preoțimea scopul dorit, — și sinodul aievea s'a și convocat în scurt. C'apoi acest sinod nici azi nu e terminat — n'are ce să ne jignească așa tare, căci încă tot mai este speranță de a obține un sfârșit favoritor, — pe când dacă să termină deja sinodul fără rezultatul dorit — perdeam și ultima schinteie

a nădejzii, de a ne putea noi înșine croi o bunăstare, cel puțin mediocră...

Iată istoricul scurt al „congresului” inițiat mai an, trecut însă în un sinod — să vede — permanent — Ce deosebire este dar între „congresul” de an și eel contemplat de mine? Tocmai cer și pământ! Să vedem. Acel congres avea să servească cauza materială, acesta intenționează trezirea „idealului creștinesc” din amorțală-i; colo era să se constate, că suntem și noi oameni, și deci necesități a ne îngriji de susținerea corpului, — ici este să se demustre, că pe lângă corpul năcăjit mai avem și un suflet nemuritor, carele încă trebuie nutrit și încă în aceea măsură, cu cât sufletul e superior trupului; acel congres nu-i vorbă ar fi fost *romănesc*, căci avea a tracta chestia subsistenței clerului român, — acesta pe lângă că e să fie român, mai are să fie și *catolic*, căci atinge chestia existenței vecinice; obiectul celui congres era și este să fie aplanat conform constituțiunii Bisericii în concilii provinciale ori diecezane, — precum de fapt să și întâmplă, — aceasta însă trece hotarele instrucțiunilor bisericesti ori umane, în acest congres desbracă sufletul învelișul său de pulbere, — se înalță la sferi, unde aerul nu e mai mult pestilental, unde inima bate mai vehement și creerii meditează mai clar, iar gura vestește graiuri mai sonore despre Dumnezeu și — cele eterne... O, da — în congresul catolicilor români preotul și mireanul, tinerul și moșneagul — toți deopotrivă trebuie să se ridice peste legăturile a ori ce materie, profesând în fața lumii că sentimentul de creștin catolic e veritabil în noi și nu fals, — că credința nu e unealtă oarbă în mâna preoțimei, ci un postulat nealienabil al vieții omenești. E lipsă de aceasta profesie publică a credinței, căci mulți sunt

inimici religiei positive, cari încă prin agitări publice voesc a-și consolida principiile destructibile; dar mai vărtos e lipsă de aceste conveniri pur religioase, ca cei slabi să se fortifice, cei timizi să prindă curaj, cei răci să se încălzască în a suscepe în fine lupta cu contrarul, apoi a-o și termina cu glorie... Eată, dnilor, pe scurt deosebirile dintre cele două congrese. Cel dintăiu și-a ajuns scopul, căci „sinodul permanent” se ocupă de el, — restă, ca congresul actual să cucerească cât mai mult teren în spiritele tuturor catolicilor români. — Aș mai avea mult de zis, imi rezerv însă onoarea a reveni cu altă ocaziune la acest obiect. Acum numai acela mi-a fost țalul, să clarific nițal ideea, văzând, cum uni-alți confrăți nu o au cuprins pe deplin, ba înă uni o și satirizază. Destul de dureros!

Rog, dnilor și fraților, îmbrățișați ideea, și dacă pentru estimp am și întârziat cu realizarea, — avem până la toamna viitoare timp înbelșugat, de-a ne prepara fundamental la ținerea unei „mari adunări catolice române”. Fie, fie!

G. Hubic,
paroch gr.-cat.

Chestiunea română. — Drept întregire a primului nostru, dăm conferența d-lui *Solyossy Elek* în întregime:

Dacă vrem să cunoaștem pe deplin un popor, trebuie să-i cercăm nu numai greșelele, ci și calitățile bune. În problema cunoașterii poporului român — între împrejurările actuale — nu știu care e calea mai potrivită, oare aceea ca să-i reproșăm într'una scăderile, ori să ne dăm seamă de bunile lui calități. Ori cum ar fi, e sigur, că partea mai slabă poate fi câștigată mult mai ușor cu iubire, fără cheltuirea puterilor

FEUILLETON.

DIN ITALIA.

Castel-Gandolfo 27/X 1904.

(Fine).

În dricul căldurilor, colo mai în vară, era în *Albano* o procesiune. Soarele era pe sfârșite. Sus aerul era plin de aburi calzi purtați de vântul de cătră mare; jos, în razele încă ferbinți pluteau spuze de corpurele. Era tot sbiciul Italiei aci: pravul și căldura. Străzile erau indesate de lume, care așteptă sosirea „Madonei dela Rotonda”: O icoană făcătoare de minuni. Era atunci al 75-lea an, de când li puseră pe cap cardinalii în Roma o coroană de lamele de aur. Așteptam și eu cu cei mulți și nu știam, ce, și pentru ce? Credeam, așa și ziceam în gând: De! o fi și asta o procesiune, ca la noi: — oamenii vor eși afară, ca după cruce, ca la sfințirea grânelor. Înainte or fi copii în stihări albe, cu sfeșnice aprinse, și or suna clopoței cu grai de argint. Dascălul cu cei din strană vor cânta. Doxologia cea mare. Popii, făcând nouri de tămâie, vor cânta condace și tropare — oamenii cu capul plecat „Dă-ne, Doamne” și Amin. Iar mișterile, cum le-a lăsat Dumnezeu gureșe și sfătoase, ca vrăbiile, vor mai cleveți, despre cele nouri, ce se cubăresc mereu; despre ai gineri, cari, ca sluga rea, în toată luna schimbă gazdă; și apoi despre cele țetă de mări, despre

rumenele, despre haine nouă și despre alte, lucruri comune la noi după cruce — cari — fala noastră — toate adaug ceva la sfințenia zilei. Nu era însă nimic după așteptarea mea. Căci după ce a trecut cea dintăiu undă de oameni amestecată, veniau încet și desfășurate două șiruri de fetițe — ca două glirlande de crini înfloriți, ori, cum li-se împletea printre degetele înmănușate sforiceana aceea de mătășă rosie, păreau mai mult două șgarde de mărgăritare. Înaintea și în urma lor era nmilișta și puritatea: două călugărițe cu fețe străvezii și albe, ca varul.

Iar între aripile acestei hori întinse, la o distanță anumită pășesc trei câte trei fecioare mai voinice cu câte un steag al Preacuratei. Mai îndărapt se apropie iar trei câte trei luptându-se cu cruci uriașe ficiori vâjjoși — svelți — acum în pragul primăverii; vin și trec și ăștia și mai vin sfetnici, curteni cu toiagurile demnităților lor, cu haine lungi, albe, cu gulere roze, toate cu semnele trecutului pe ele — curioase. Cine știe, în ce timpuri apuse zace rădăcina acestor datini? Vin apoi pagii de curte; însuși regele cu vitejia în ochi și cu virtutea în suflet; regina luminoasă de grații și de mărgăritare. Trec ăștia și alții și eată ingerul păcii: O dragălaşe arătate cu ochi de „Nu mă uita” cu păr de aur, cu aripi de aur, cu un val azur la cingătoare — frumoasă, așa cum nu mai în viș poți vedea.

Era o adevărată creatură din sferile înalte, cu brațele goale și cu picioarele strănse în sandale. În urma lui vine Ioan Botezătorul, marele predicator de penitență. El e un bulgar de om abia a împlinit al 4-lea an. E îmbrăcat în piele de ied, e încălțat cu pincii, e și mai mult gol decât îmbrăcat

— dar capul îi strălucește de o aureolă fulgerătoare. El e fiul deșertului omni sângurătății și al neajunsurilor. Lumea îl privește cu ochii umezi, cu suris ce a adormit pe buze; toți se curată în suflet: puterea pildei bune, e negrăită. Vezi însă totuș, cum e inmea: ea începe a râde. El e mic și dacă mănă atunci, când trebuie să predice penitenți, post, iertare, e sămni, că plângea acasă și cele două bucăți mari de prăjitură, din cari mușca atât de serios și cuminte, erau numai o momeală. Cu ăștia se gata convoiul regesc. O fi fost o vreme, când aceste icoane — acum șterse — ce alunecă atât de străin și spoit pe dinaintea ochiului, erau vii, erau bucăți mari din inima poporului, refrângeri a sufletului lui. — Iată în fine și „Madona”: o icoană uriașe purtată de șasă inși. Poporul o vede și un s rigat, ca un sunet detunător se descarcă în aer, și tot mai strigă, lung-animat, furtunos: *Eviva Maria! Maria! Eviva! Eviva!* Sute de voci încep; alte sute le troienesc și sute de batiste ca aripi de porumbi albi flutură în aer, și în amestecul ăst de voci unii se îndoaie, alții cad în genunchi, alții tot urează. — Iar cei din urmă au înecat gura unei străzi năzuindu-se să iese înaintea „Madonei.” Ea e brună cu ochi mari și miloși — iar mișterul ei: tot blândetă tot senin, și iubire. Cine e în stare a spune, câte grații s'an străcurat printre acele degete strănse spre binecuvântare? Nimenea! Dar e adevăr tare, că o stâncă de granit, că au căzut multe daruri pe inimile sătoase după adevăr. Căci, iată, fericiții, cari plâng. Ei nu s. sârtați, căci cămă lor e mare, e bogată; doară niciodată n'au răbdat neajunsuri și nici n'au cunoscut durerea, căci perii aceia de argint nu s. ar durerii, ci ai vrăstei

noastre, decât cu mijloacele forței morali, sau fizice. Românimea, și peste tot ori ce națiune, ține seamă — și în privința socială și în cea politică de dragostea nefățărită.

Din parte-mi și în trecut am iubit pe Români și dragostea mi-am manifestat-o față. Căci, în 1848, un țaran ungur, care locuia alături de noi, Székely István și căruia tatăl meu i-a făcut foarte mult bine, a voit să-l omoare, și țărani român Teodor Ciungac, căruia tatăl meu nu i-a făcut nici un bine, i-a mântuit viața.

I-am iubit pe Români, căci m'am convins de onestitatea rară a acestui popor și de modestia lui fără margini. I-am îmbrățișat la sinul meu, convins fiind că Românii, ca element alcătuitor de stat sunt cei mai buni din lume.

Aici residă așa numita politică subiectivă a mea în chestia naționalităților.

În discuțiile noastre, să fim cu băgare de seamă, și să nu ne amăgim în nici o privință.

În politică nu totdeauna adevărul gol e de ordin principal, căci rol preponderant poate să aibă echitatea, trecerea cu vederă și iertarea chiar.

Să aruncăm o privire, dela revoluție în coace. Ce vedem? Constatăm că vederile politice, s'au format ca niște urmări firești a evenimentelor din 48. Din averile acestea a lipsit sinceritatea iertării, ceea ce a făcut cu desăvârșire iluzorii nizuințele spre consolidare. Contactul cu Românii n'a fost alt ceva decât o sfruntare legală, o colecție de paragrafi îndreptați în contra slăbiciunii și a neștiinții lor.

Contactul social formă unelte stupide din batjocorirea și desconsiderarea Românilor. Pentru cercurile conducătoare, chestia

română — față cu politica mare — era cu totul neînsemnată. Presa din capitală a lăsat chestia aceasta neînsemnată în grija presei din provincie și aceasta, involuntar, s'a jucat cu focul. Presa din provincie — foarte adese — își bătea joc de Români, și îi făcea de râs, cu ori ce ocazie.

Batjocura aceasta, a creat o mai mare ură în inimile Românilor, decât toate furiile revoluției. Căci e un lucru ușor de explicat psihologiceste, că omul iartă mai ușor alte neajunsuri, decât batjocura și ironizarea. Chestia română pare foarte complicată pentru acei ce o studiază din punct de vedere curat principial. Și cu toate acestea, nu e nici de cum complicată, și poate fi rezolvită în interval de câteva luni.

Să vedem de ce e vorba? Care e calul de bătaie al demagogilor?

În general, legea de naționalități și censul, a cărui revisuire o cerem și noi înși-ne.

Agitatorii spun, că legea de naționalități s'a modificat prin ordinațiuni și nu pe cale parlamentară. Trebuie să recunoaștem, că au drept. Ne repropoază, că paragraful 27, din articolul de lege XLIV din 1868, e călcat în picioare. Paragraful acesta, care spune că naționalitatea nu va fi pedecă pentru nime la ajungerea oarecărei cariere, de fapt nu se execută, căci în întreaga țară nu există un singur comite, ba nici măcar un vice comite român.

Din luptele naționale ale poporului maghiar am putut învăța, că o vorbă bună, o caldă sîrîngere de mână sau o manifestare sinceră a iubirii frățești ponderează mai mult, și află mult mai ușor calea spre inimi decât îngrămădirea adevărilor academice. Societatea maghiară ar trebui să iubească

pe Români — atât de vrednici de iubire — ca și când ar iubi un singur om.

Dacă înțelegem aceasta, și dacă avem dragoste pentru concetățenii nostri români — și cu toții știm că o avem — chestia română va înceta dela sine. Elementele mai serioase — majoritatea covârșitoare a Românilor — pot fi lămurii pe lângă o argumentare serioasă și pot fi câștigați pentru totdeauna. Dar *trebuie să se convingă că ne interesăm de dânșii și să simțescă că-i aprițiem, nu numai în mod constituțional, ci cu adevărat din inimă.*

Nu mă interesez de agitările „Ligei”, nici de răspunsurile, ce i-se dau de dincoace de Carpați. Aceasta e treaba procurorilor.

Nu generalizez nici patriotismul, nici înclinările lateralice nici gustul politic al tatarilor Românilor. Nu-mi pasă de idealismul bolnav al visionarilor, dar contez la simțul de dreptate al acelei societăți, care, involuntar a dat foc miciei căsuții a poporului român.

Contez la ea, căci sunt convins, că societatea aceasta cu dragostea și cu cavalariismul ei maghiar, va atinge acest foc, așa de ușor de localizat. (? Red.)

Stăm în fața sezonului petrecerilor de iarnă. Încearcă societatea maghiară, să întindă mâna de pace prin invitațiile ei, și va vedea că elita românească va primi recunoscătoarea mână, care îi aduce pace.

Legislațiunea nu poate decât să sprijinească chestia română; soartea hotărîtoare a acesteia însă — zace în inimi.

Să serbăm cum se cade! Sub acest titlu, „Răvașul” din Cluj publică în nrul de Duminică trecută un prim articol, în care revenind asupra serbării jubileului școalelor

lor înaintate în anii Zahariei și ai Elisabetei. Dar totuși, așa răpiți în inima lor duși oare-cum cu gândul, plîng — plîng, ca doi pruncuți orfani.

Dar nu aci să finesc toate vibrările inimei. Cine cunoaște firele ei încălțite, tainele, ce se urzesc în adâncurile ei, și ca fapte ies apoi la lumină? Omul de sigur nu! — Ci cea mai mare vitejie în virtute, supremul grad al puterii unui suflet, îi văd eu în alte două femei, cari în mijlocul mulțimei de cunoscuți și străini cad îngrumaz una la alta, se sărută fraged și apoi cu lacrimi tinere în ochi se despărțesc sordindu-și împrumutat; „*Perdona mi, che la Madona benedetta ci perdoni!*” (Iartă-mă, ca să ne ierte Madona binecuvîntată.) Unde sunt vitejii, cari ar putea face un asemenea eroism? Și câți sunt? Fără greșală se pot număra pe degete. Acela e viteaz care învingându-se mai întâi pe sine, patimile sale, știe, să învingă vrăjmașul. Iar a învinge vrăjmașul înșamnă a-l ierta. Nu știu, iubite, de o părere ești cu mine, ori ba; dar eugetă puțin și vei găsi adevărul clar, ca cristalul.

Ei bine! Dar ce vei zice, dacă vei ști că aceeaș „Madona della Rotonda”, făcătoare de minuni, și din recunoștiința celor vindecați și scăpați în tot chipul de rele, încărcată de juvaere, a fost despoiată de două ori de ele și acum în zilele din urmă a vacanței, numai coroana i-au lăsat-o pe cap! Vezi zice de sigur: „Cine poate, să cunoască poporul ăsta!” Un ploș înșă niciodată n'a făcut codru, pe cum nici o rîndunică singură nu va face primăvară. Oameni răi se găsesc în tot locul, chiar în ceriu au fost ingeri rebeli, și în paradis neascultători; iar lumea asta e un ogor atât de prielnic ăstor oameni — ca și mă-

răcinilor, cari și de nu le sameni, nici plivești, cresc și aduc o roadă nimitoare.

Nu te minuna dară, dacă pe tot locul să găsească oameni capaci la tot răul. ăștia sunt acei pierdevară de pe străzi, cari fură vremea Domnului — ba ar mai trăi încă sătui. Apoi alți mulți cu mațe peștrițe — generațiunea nouă a scrierilor deșirate — ceata faufaronilor, cari învîrt soartea popoarelor pe ascuțișul limbei; oameni cu minte tâmpită și cu inimă de granit, cari în tot chipul și cu toate mijloacele să dau câștigului și niciodată n'au nici de ajuns. Lăsăm-u-i ăștia însă în știrea Domnului noi nu le-om trage pielea de pe ei, dacă-s răi — face-i-or alții să-i usture. Asta nu e omenimea, asta e pleava lumii — neghina din grâu. Nici nu se cade să gătăm conversația cu icoane așa de întunecoase. Ci lăsând la o parte „cuiesul de cucuruz” — și „Storsul” pîună la anul viitor — cari doriām să-ți le descriu acum — dar nu mai am vreme voi continua descrierea zilelor de bu urie generală, a sărbătorilor.

E un lucru întru adevăr plăcut și edificător să petreci cu atențiune firele acele multe și vitale, ce strîng atît de la olaltă cele două vieți mari: socială și spirituală. În inima unui individ și în sufletul unui întreg popor. În procesiuni ai văzut o resfrîngere de suflet nobil blînd, icoane șterse din trecut — fragmente monumentale din o altă viață petrecută, acestea apoi se țeș mai departe din băteala vieții de acum — din acele dela casă, de pe câmp — din sat, de pe stradă. El (Italianul) își mai aduce aminte de zilele apuse, și rîde și azi cu hohot de au rîs strămoșii atîța ani mai înainte.

Și iui îi place să rîdă, par'că l'ar gîdăli cineva — bine, că tot altul e rîsul

lui, decât al strămoșilor lui — dar ei rîde, și bine face — dacă rîsul e nevinovat.

Au trecut acum zilele de aur ale capetelor încoronate de mirtus; bogăția și splendoarea acelor vremi privește la el, cu ochin înpăinjenit din stărîmăturile ruinilor sale. Lui însă nu mult îi pasă; n'au fost ale lui de ce s'ar căl, ori întrista.

El privește la ele cu ironie, și straveștie a făcut din toate cele, din cari vremea și-a făcut jucărie.

Emulațiunile splendide patritiane de bighe și quadrighe cu cai frighiani cu picior de vînt și cu nări de foc, le-a apucat acum „Urechiatul”, diplomatul timpului nostru în arta cîntului — filosoful cu cap mare și cuminte — cu peptar de tem și cu crucea pe spate.

El e fala ăstor sărbători; pasul lui e altcum des, mărunț, ca piperul iar căruța-i cu două roate e ușoară, ca o sucală. Și toate celealalte instrumente, par'că anume sunt făcute amăsurat, înaltei sale devez: *Festina lente!*: (Mergi încet, că ajungi departe!) atît de bine corespund demnității sale: Sbiciu de-un cot, gros și noduros; codoriștea de doi metri, frîne noue de fuior și zăbele — ca în palmă: Ar și fi o rușine! Cine e acela, care mergînd înainte împinge înapoi? Asta o poate face numai racul, nu însă omul, cu atît mai puțin „Urechiatul”, de ce samă-s dară zăbelele?

Sosind timpul goanei, se dă sămnul: Sucelele stan drept în șir, ca sârma întinsă, iar în ele ficiori rumeni, pîrjolii de soare, ca nește statue de bronz. Un sunet ascuțit — și se începe goana pîgîndă. Răspunsul e un „ura!” În aer se luptă, se svârcolesc și se încolăcesc sbiciurile, ca niște șerpi suri; și chiue și strigă, strigă și îndeamnă

din Blaj, constată că ziaristica română n'a fost destul de zeloasă întru celebrarea acastui iubilen, și apoi continuă în chipul următor:

„Rostul acestui iubileu era, să ne închinăm inimile la isvorul acela de lumină și deșteptare ce ni s'a deschis, ca din stâncă, la lovitura cu toiagul cărmuirii a Arhiereului apostolic, Petru Paul Aron. Asta o putem face și în publicistică.

„Rostul iubilenului mai era, să se arate importanța școalele în viața unui popor, în viața noastră a Românilor. Asta se poate arăta și de aci înainte și se cade să se vâdească în publicitate, prin cărți, reviste și jurnale. Apelăm la cei competenți să o facă, pentru-ca un an și mai bine sufletul să ni-se umple de astfel de idei, tocmai acum, când proiectul Berzeviczy ne clătina pe unii, și ne revoltă pe toți.

„Apoi încă ceva. Suntem atâta elevi ai școalelor din Blaj, imprăștiati prin toate colțurile pământului românesc. Avem toți impresii, amintiri dela Blaj, dela școalele din Blaj. Poate impresii importante, amintiri frumoase. Veniți cu toți să ni-le culegem, ca pe niște flori, de pe câmpiile vieții noastre sufletești și să le legăm într'o cunună de recunoștință.

„Veniți deci toți, elevii școalelor din Blaj și toți iubitorii de cultură, să scormonim arhivele uitate, publice și private, să reinviem viața depusă pe filele prăvuite ale cronicele acestor școale, și să o dăm în vileag. Veniți să scormonim mormintele uitării, și să redăm luminei figurile acelor bărbați, cari au muncit în timpuri grele muncă de apostoli ai culturei, și au fost uitați fără a fi fost cândva cunoscuți cum se cade. Veniți în fine să ne scormonim inimile, și să ne depunem florile amintirilor din Blaj drept omaj la altarul templelor de cultură, în cari

și bat cu frânele, și fac vânt cu codorișea; aerul fierbe de un trosc și ploșe și jap și lip, de gândeați, că stoluri de fete spală rufele din jos de moară. Cine e însă omul, care, dacă ar zice un pricinaș: „Pare-că asta e negru“! Ar răspunde: Da Dle! Când el îl vede bine că e alb. Sau cine a văzut filosof, ca de frica amenințărilor să nege teoriile sale? Domnul meu! Socrate, beți mai bucuros veninul, decât să se lasă de doctrina sa — care era dreaptă — adevărată în felul ei. Și crede cineva, că pe „Urechiatul“ îl scoți din știință cu un fir de tuior? Amăgire! Fost-au da și de cei mai slabi de inger, cari la primele pipăiri cu codoriștea, ca nebuni luară lumea în cap. Dar cine are capul călindar și urechile ploiere știe face și din piele-și straiu vartos.

Apoi dreptatea aduce cu sine, că cel ce o duce până în capăt va fi învingătorul; chiar Scriptura zice: „Cine perseverează (o duce în credință) până în capăt să mântuiește“! Și zice bine Scriptura și a făcut bine și omul și urechiatul: *cela* era o vale de sudori, cu fața aprinsă și ostenit de resplată, *asta* tare în suflet, tare în piele credincios devizei sale: *Cine vrea să fie primul fie cel din urmă*. Așa a și fost. Sunt deja ajunși la poarta triumfală. Mulțimea strigă: ura! ura! Eviva, Eviva bravo! bravo! El a dobândit premiul — care e un mister ascuns în două oale pântecoase ce atârna la intrare de o sforțică. Învingătorii sunt sub ele. „*Che cè dentro! Che cè dentro?! Vediamo, vediamo!*“ Strigă lumea și aerul trâmură de ciocotni de hohote — de urări, de pretenziuni curioase. „*Che cè dentro!*“ Strigă din nou curioșii. Urechiatul s'a oprit — vrea să știe secretul. Omul întinde mâna, n'ajunge, să înfurie, întoarce codoriștea

neamul nostru și-a făcut mai întâi închinăciunea sa luminei și adevărului. Eată un iubilen și impunător, care n'ar putea fi oprit de cineva“.

Idea confratelui dela Cluj e una dintre celea mai fericite și noi nu putem îndestul recomanda cetitorilor îmbrătoșarea ei cu toată căldura.

REVISTE.

Ungaria. Săptămâna aceasta a fost una dintre celea mai șgomotoase. S'au ținut adunări peste adunări în cari să vorbeau pentru guvern și contra guvernului. — Opoziția e foc și pară și țipă din toate puterile ca să se uniască cu toții și să măture de pe fotoliul ministerial pe acela care a îndrăznit a atenta la nimicirea libertății în Ungaria — ca și cum aceasta ar exista.

Ministrul Berzeviczy cu proiectul său cu privire la reforma instrucțiunii în școalele primare, a pus în mișcare nu numai țara întreagă ci și străinătatea ridicându-se protestări energice. Nu numai în *Austria* se țin meetinguri de protestare ci s'au pus în mișcare și sârbii și croații dela universitățile din Germania. Meetingul din Praga a primit un proiect de rezoluțiune în care în numele umanismului se ridică protestări contra proiectului, care țintește la nimicirea culturii generale și la nimicirea drepturilor sancționate de coroană, la nimicirea ultimelor resturi ale

cu grosul. Trosc, trosc și cad oalele în mii de bucăți. Un vuet, ca în scocul morii: Chiurii, răsete, gratulări — unii stau leșinând de răs, băieții să dau de pământ de bucurie, de atâta comdie. Om și asin sunt doi morari eșiți din o ladă cu făină — ori mai bine doi pești gata de frigare. Eată taina oalelor: apă și făină și apoi doi voinici de morari. Așa, și altcum să finesc aceste sărbători, cu glume nevinovate, cari, ca un ecou lung și lin răsună în inimi, iar suvenirile rămân vii și senine în mintea îmblânzită de vocea dulce credinței. — Să gat și eu acum, — că-s aci zilele școalei. Te salut cu căldură până la vacanța viitoare când iar ne-om revedea și auzi: în slovele epistolelor. Adio! Adio!

Victor.

De sfintele sărbători, recomandăm,
ca cel mai potrivit Cadou: ☉

— Biblioteca „Unirii,“ —

„VISURI TRECUTE,“ — „CÂNTECE,“ —

☉☉☉ „FLORICELE DE CÂMP,“ ☉☉☉

Lectură ușoară, bună, plăcută și instructivă!!!

autonomiilor bisericești și ale limbii materne.

Războiul Ruso-Japonez. Sâmbăta trecută armata japoneză din jurul Port-Arturului a dat un asalt general, care a fost pregătit de mult. După cum spun telegramele celea mai nouă, japonezii au acupat un fort important care dominează cetatea, astfel zilele Port-Arturului se par numărate.

La Muchden afară de ciocniri mai mici e liniște.

CORESPONDINȚE. UN IUBILEU RAR.

Tr: Betleanului, Noemvrie 1904.

Neuitată va fi pentru creștinii și preoțimea greco-catolică română din tractul Betleanului zina Archistrategului Ingeresc Mihail din anul acesta. Și dacă-i adevărat, ce zice învățatul academician Iorga al nostru, că istoria Transilvaniei este istoria preoților și a satelor ei, atunci această zi formează o aureolă în istoria acestor sate, care va spune cetitorului, că singură *virtutea din fapte bune* asigură oamenilor și popoarelor adevărata mărire și nemurire. Un vechiu și eminent elev și teolog al Blajului, neîntrecutul în virtuți creștine, naționale și civile, demnul protopop al tractului Betleanului cu sediul în Tăure Mult Onoratul Domn *Mihail Făgărășan*, și-a serbat în aceea zi onomastica septuagenară și la 43-lea an al preoției și protopopiei sale de model.

Din acest incident preoțimea română gr.-cat. tractuală a ținut să-și manifesteze într'un mod cât să poate de demn reverința și iubirea sa față de meritatul inbilant. Drept aceea în dimineața acestei sărbători preoții tractuali: Ioan Bulbuc din Minthiul român, Samson Onighi din Malin, Simion Popan din Figa, Ioan Botean din Nusfalău, Augustin Chereștes din Beud, Gligore Rus din Ș. Odorhei, Gligore Murășan din Șireag, Ioan Mititean din Cociu Ioan Belciug din Prislop, Niculae Pop din Nimigea ung. Pompei Făgărășan și George Mancei din Tăure, Ioan Nagy din Rușari, adevăți toți afară de Gabriel Petri din Nimigea rom, plausibil împedecat, s'au presenta în corpore reverendați și în sfinte odăjdii îmbrăcați în biserica parochială a inbilantului din Tăure cu câteva minnte mai înainte de intrarea în slujbă. Poporul se desparte în două aripi — în biserică se produce o mișcare lină și stolul preoților înaintează intrând pe celea două uși laterale în altar, unde la pistol află pe iubilante, pe rând după bătrânețe îi string tăcând mână, îi înenujură pistolul și-l iau în mijloc, așezându-se fiecare la ruga, ca nește odrasie de oliv în jurul mesei celui Preainalt... „Ce-i asta fraților?“ întrebă bătrânul Mihail Făgărășan surprins și emoționat. El în viața lui n'a poftit să fie preamărit. — După ce i-s'a dat a înțalege, că asta așa are să se întâmple, două lacrimi cristaline, ca doi picuri de roșună licăresc în ochii bătrânului la zărea facielor de pe pistol, ce-și înălțan maiestatic lumina, cătră cel ce luminează din lumină s'a născut. Ne privește, ca și când ne-ar zice: „*Nihil recusat amor*“ și pe când de altădată la

conferință ne dispunea fiecărui partea din ecenii, acum lasă pe fiecare să-și facă după voie reverința și ruga. La ieșirea cu sfințele daruri unul din preoți exclamă: *Pomenește Doamne pe servul Tău, iubilantele Mihail la împărăția Ta cea cerească totdeauna, acum și pururea și în veci vecilor* și corul poporului răspunde: „Amin” și ruga continuă alături cu fumul de tămâie a se înălța la ceriu alături cu inimile noastre libere de toată grija cea lumească. Toți preoții se cuminică și luând s. liturgie sfârșit, fratele *Ioan Bulbuc* din Minthiu, ține predica sârbătorii, după care din mijlocul fraților în fața iubilantelui pășește *Ioan Botean*, ținând o carte legată în catifea roșie, cu copcii aurite, reprezentând frumosul nostru tricolor, și adresează iubilantelui un cald salut în numele preoției, relevând în sincere cuvinte frumoasele virtuți ale iubilantelui, meritele sale câștigate în decursul lungii păstoriri aproape semiseculare ca paroh în Tăure și protopop districtual și termină cu următoarele cuvinte:

„*M. O. Dle Protopoape!* Dacă ceriul Te-a făcut un decor ca om, un decor ca preot în tract, un decor ca protopop în dieceză, un decor ca tată, un decor ca proprietar și un decor ca mecenate și filantrop, — permite-ne și nouă să-ți oferim nu un decor, ci un simplu sămân pentru eternizarea acestor virtuți, ce Te încunună, un modest album din ofrandele fraților preoți contractuali în memoria acestei festivități.

„Primiți acest album modest cu dragostea cu care vi-l oferim: ca sămân de reverință, că sunteți cel mai bătrân preot fungent în tract, ca sămân de devotament, că ne sunteți șef, ca sămân de iubire sinceră, că ne sunteți tată și patron.

„Primiți-l încununat cu dorul sfânt al inimelor noastre, ca ceriul să vă doneze s. sale biserici din tractul Betleannului în pace, sănătos, onorat, întreg, dreptîndreptând cuvântul adevărului, încă la mulți ani fericiți!” Cu acestea preotul îi înmănuază Albumul.

Fericitul iubilante primindu-l, mulțamește preoției plângând și spune, că niciodată nu s'a așteptat la atâta onoare. Că de când s'a născut în Șintereag, unde moșu-s'o Mihail, a fost „molomeșter” la o moară domnească, iar tată-s'o preot, a știut, că-i dator să se poarte bine, și când i-a venit vremea de școală, să-și iele desagii cu merindea pe umăr și cale de trei zile pe jos să meargă la școală la Blaj, unde să fie sirguincios, supus și ascultător profesorilor. „Eu fraților, zice iubilantele, nu mă laud nici cu o virtute, că virtutea să începe acolo, unde să gătești datorința,” și dându-ne mai multe sfaturi părintești și bune, mergem cu toții în procesiune la sfințirea edificiului școlar nou edificat acum din piatră și cărămidă și așa de frumos, încât ar putea face onoare și unui oraș. După sfințirea școlii a ținut iubilantele o vorbire clasică, aproape de 2 oare, arătând folosul școlii și a cărții. La 1 oară p. m. ne-am întrunit cu toții la casa iubilantelui la masă.

Tot cu această ocazie a sosit și dela Bistrița o frumoasă adresă scrisă de conducătorii institutului „Coroana,” a cărui vicepresident e iubilantele.

Sara preoții s'au despărțit la ale sale cu dorul, ca Dumnezeu, să mai țină pe iubilante în viața pământească, ca să-și poată sărbătorii și centenariul.

Ioan Botean,
preot.

Noutăți.

Din dieceza de Lugoj. *Aurel Popovici* preot neochirotonit a fost numit administrator parohial în Ticvanul-mic (dist. Oravița) în locul lui *Avel Pop*, numit paroh al doilea în Ticvanul-mare. — *Ioan Bodocan*, preot neochirotonit a fost numit la Ghelar și Ploscabaia (distr. Hunedoara) în locul lui *Cornel Lenghel* trecut la Silaș (distr. Buziaș). — *Nicodim Popovici*, paroh în Silaș a fost trecut în deficiență. — *Efrem Mioc*, paroh în Mercina, a fost trecut în deficiență. — Pentru completarea parohiei *Ștei*, din vicariatul Hatăgului, se eserie concurs până la 25 crt. Venitele sunt socotite în suma de Cor. 345.46.

Știri personale. *Zeyk Daniel* fișpanul comitatului nostru a fost numit membru a Casei magnaților. — *Sever Bocu* a luat redacția ziarului „Tribuna” dela Arad.

Prof. Smigelschi în Bucovina. Cetim în „*Drapelul*”: Luni în 21 l. c. n. a sosit în Suciava dimpreună cu dna prof. Octavian Smigelschi, care a întreprins o călătorie prin România și Bucovina în scopul cercetării unor monumente, prin cari se păstrează încă pictura bizantină. D-Sa a cercetat mănăstirile Argeș, Cozia și toate bisericile din București și Iași între cari și cele donă de curând restaurate (Trei Ierarhi și Sf. Nicolae domnesc). În Bucovina a cercetat mai întâiu bisericile din Suceava, (vechea Metropolie, biserica Mirăuților, Sf. Dumitru), apoi biserica par. din St. Ilie zidită de Ștefan Vodă și mănăstirea Dragomirna. De aci D-Sa a plecat la Cernăuți și Sucevița. În București prof. Smigelschi a fost oaspele prof. N. Iorga, iar în Suceava al P. C. S. Păr. Igumen Gedeon Balmoș. Atât în Suceava, cât și în împrejurime, iarăș corespondentului DV. ia revenit onorul de a servi iubiților oaspeți ca cicerone. La vederea fotografiilor de pe unele tablouri ale catedralei din Sibiu, precum și informați deja din studiul dlui Dr. Valeriu Braniște asupra talentului și creațiilor dlui Smigelschi, pricepători bucovineni în arta picturii au aflat atâta originalitate în concepțiunile tinărului profesor, încât și-au exprimat dorința să-l vadă cât mai îngrabă restaurând și împodobind cu măestrul său penel bisericile și mănăstirile bucovinene, aceste prețioase monumente de evlavie ale vechilor voievozi moldoveni.

Alegeri noue. Se vestește că la primăvară se vor face alegeri noue de deputați pentru cameră

În potrivă francmazonilor. O telegramă din Lyon anunță că studenții dela licenț de acolo, a făcut o grandioasă manifestație contra prof. Crescent, care încă a fost amestecat în delatiunile dela ministrul de războiu, contra ofțerilor creștini. — Se vede că tot mai sunt creștini în Franța!

Vești bune. Primum următoarele șire: Ziua de 21. Nov. st. n. a. c. a fost o zi de mare bucurie și mângâiere sufletească atât pentru curatoratul bisericesc cât și pentru întreg poporul gr.-cat. din comuna noastră Galda-de-jos, văzând că și în aceste zile de mari lipse și neajunsuri se află oameni cu adevărată credință și iubire sinceră de neam și de s. noastră biserică, singură noastră mângâiere și adăpost în zilele grele și pline de urgie, ce au trecut preste capul mult cercatei noastre națiuni. În această zi s'a prezentat locuitorul din comuna noastră Trif Muntean, care prin propria diligență și crutare s'a ridicat la stare materială frumoasă — înainte curatoratul bisericesc depunând la mâna curatorului primar Petru Marcu un libel despre 200 cor. depuși la „Iulia” din 1 Mai a. c. cu dorința ca această sumă să se folosească la edificarea bisericii celei nouă ce este în ajun de a se face. Pentru aceasta frumoasă donațiune curatoratul bisericesc își ține de sfântă datorință a multămi marimimosului donator și pe această cale rugând pe bunul Dumnezeu să-i rânduiască sănătate și putere în toți anii vieții sale, câți îi va mai avea pe pământ și să-i răspătasească această faptă nobilă înzăcit și cu bunătăți pământești ca să mai poată jertfi și de altă dată din avutul său pentru mărirea Casei Domnului, Galda-de-jos în 1 Dec. 1904. În numele curatoratului bisericesc. *Aurel Hulea*, preot gr.-cat.

Cultura Norvegiei. Pentru celea 2 milioane de locuitori ai săi Norvegia are 56 școale publice și 30 private pentru învățământul secundar, cari sunt frecventate de 16 mii elevi. Universitatea din Cristiania are 63 profesori și 1400 studenți.

Corupția în armata rusă. Cât de mare corupție domnește în armata rusă, niciodată n'ar fi ieșit în plină lumină, ca acum cu prilejul războiului. Se miră omul de ușurința cu care se trec peste celea mai importante lucruri și lipse, numai ca buzunarul să se umple cu bani. Vom pomeni de un cas recent: De pe calea ferată siberiană au dispărut zilele acestea 400 vagoane pline cu haine și alimente pentru soldați, cari trebuiau să ajungă la Charbin și nu li s'au dat de urmă în butul tuturor cercetărilor. — Când s'a început războiul s'a constatat, că din cassa societății „Crucea roșie” lipsesc mai multe milioane. — Milionarul Morosov, a dăruit 200 mii plapome pentru răniți. Ele însă n'au ajuns pe câmpul de războiu, ci au fost vândute în Nijni-Novgorod pe prețuri ridicole. Morosov care s'a indignat de această afacere scandalosă era să fie esilat de guvernatorul din Moscva.

Necrolog. † *Vasile Pap de Zaproc*, jude reg. de tablă în pens. a repausat în Dej la 30 Nov. n. în al 61 an a vieții.

† *Virgil Doctor*, stud. cl. VI. gimnazială în Sibiu, după lungi și grele suferințe a repausat la 22 crt. la casa părintească din Șeulia-română. Îl deplânge tatăl său Ioan Doctor paroh în Șeulia-română cu familia sa, și numeroase rudeni.

Odihnească în pace!

Posta redacțiunii.

Lar. A sosit, credem că va fi publicată în curând. Mulțumite.

Bărsanul. În nrl acesta n'a mai fost loc.

La cununie, Martirii. Încă nu le-am citit.

Cetiți!

— BEN HUR —

Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralisătoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil.

A apărut în editura „Unirii.”

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

PAUL ANTHELME

Cele două conștiințe.

Tradusă în românește din l. franceză prin

SIMION ZEHAŢ.

PERSONELE:

Pioux, preotul din Glandieu.
Doctorul Bordier, medic.
Bressaud, mdsar.
Lancelin, econom.
Prezidentul curții cu jurați.
Episcopul.
Dubois, judele de instrucție.
Gendrin, greșierul (notarul.)
Vatrat, presid. comitetului electoral.
Doctorul Bellecroix, medic.
Moiroud
Fătul.
Jaquemart, croitor.
Advocatul apărător.
Primul ziarist
Al doilea ziarist.
Un corporal de gendarmi.
Procurorul general.
Un supraveghetor de închisoare
Alt supraveghetor.
Juzi, Publicul curții cu jurați, ghădele și adjutanții săi.
Dna Pioux, mama preotului.
Dna Bordier, soția doctorului Bordier
Francisca, soția lui Bressaud.
Jeaneta, de 12 ani, fiica lui Bressaud.
Dșoara Agatha, servitoarea preotului.
Nana Michaud.
Dna Lumeau
Fanchon, servitor dela ospătărie.
Luisa, de 12 ani fiica judei.

ACTUL I.

Parochia din Glandieu. Odaie care servește de salon și totodată ca sală de mâncare. Aspect sădrădcios dar curat. În mijloc o masă rotundă. Lângă perete un scrin de nuc, o simplă mdsură de scris neagră acoperită cu hârtie, două rafturi cu cărți, un orologiu simplu, un genuncheriu. În fund pe perete o imagine a Preacuratei Vergure în colorii și un portret a Papii.

Scena I.

Agatha, Dna Lumeau.

Agatha, are părul cărunt, cu fața palidă, cu expresia vieții interne; cu un aer tinăr și plăcut. Ea e îmbrăcată simplă, însă cu anumită cochetărie proprie. Doamna Lumeau este în bonetă albă, surtuc și rochie neagră, la braț are o corfă.

Agatha: (Introducând pe Dna Lumeau) — Întrați dna Lumeau! Așa rar veniți la Glandieu! La noi toate sunt răsturnate, mâne vine Ilustritatea Sa la miruit, Fenaille a fost aflat mort acasă la el azi dimineață și dl preot are un oaspe la cină; într'adevăr nu știu unde îmi stă capul.

Dna Lumeau: Și eu te rețin?

Agatha: Ce vorbești?.. Cum se nu! Pune-ți jos corfa (Dna Lumeau își pune corfa pe un scaun,) Medicul cercului, doctorul Bordier este acela, care cineață la noi.

Dna Lumeau: Da!

Agatha: Să te miri! un „roșu“, care vorbește contra preotilor în adunări publice, dar altcum nu este un om rău. Domnul preot e prietin din copilărie cu el. Deși comitetul său nu ie în nume de bine, totuși de câteori vine în sat ne cercetează. Aceasta nu l'a împiedecat de a fi numit consilier general, și el acum vine în comisiune. A sosit azi după amiază cu judele de instrucție

în investigațiune, dimpreună cu notarul și cu gendarmii. Cât ce a sosit îndată a încunostiințat pe dl preot că voiește să fie la noi la cină. Când vine eu îmi adun toată știința mea culinară și mă nisuiesc a-l împăca cu religiunea. Dar șezi puțin.

Dna Lumeau: Oh! nu te rețin. Eu am să fac trei mile până ajung în Cordon, și nu vreau să întârziu.

Agatha: Face mare impresie într'un sat prezența gendarmilor. Văzutu-iai?

Dna Lumeau: Nu! numai cât am sosit, n'am văzut încă pe nime decât pe Dta.

Agatha: Atunci dă-mi voie să-ți povestesc. Nime nu te va informa mai bine decât mine despre cele ce să petrec în sat. Șezi (Dna Lumeau se așază). Așa este, astă noapte oare cine a sugrumat pe taica Fenaille, azi dimineață l'au găsit îmbrăcat întins pe padimentul din odala sa.

Dna Lumeau: Auzi acolo! Și oare cine a comis faptul?

Agatha: Se cearcă. La toată întâmplarea — Dzeu să-l ierte — paguba nu e așa mare. Nu mai putea lucra, își-dete pământurile în arândă și-și bătea capul tot după răntăți. Cu deosebire pe dl preot îl ura ca pe dracul. Într'o sară dl preot, sărmanul, a plâns, văzând că îl persecutează atâta fără pricină.

Dna Lumeau: Dar totuș ce i-a făcut?

Agatha: Ah! mai bine să nu vorbim despre aceasta. Este multă vreme de când n'ai văzut pe mama dlui preot?

Dna Lumeau: Chiar pentru asta m'am abătut pe aci. Astă dimineață mi-a zis: „este mai mult de o lună de când nu mi-am văzut pe preotul meu, Dta mergi prin Glandieu, întreabă pe dșoara Agatha în care zi vine Ilustritatea Sa atunci voi merge acolo“. Eată pentru ce am venit!

Agatha: Ilustritatea Sa va sosi mâne la inserat. Poimâne va mirul.

Dna Lumeau: Dta nu spune nimic dlui preot, că voiește să-l suprindă. De câtva vreme ingrașe un rățoiu mare și cred că voiește să-ți-l aducă ca să ai cu ce omeni pe episcopul.

Agatha: Ilustritatea Sa, nu prea are încredere în culina preoților. El va mânca la castel. Dna Pioux își cunoaște fiul său. Lui nu-i rămâne nimic între mâni, tot duce săracilor și bolnavilor. Pentru el este de ajuns dacă are legumi. Tot mereu legumi și iarăș legumi! Ah! (ea suspină) spune dară Dnei Pioux, că dacă aduce ceva, să-mi deie numai mie dacă voiește ca dl preot să mănecă din rățoiul dsale. Nu trebuie să-l vază decât când va fi fript pe masă. (Întă fătul și Moiroud. Dna Lumeau își apucă corfa).

Dna Lumeau: Asta este altă surprindere. (Ele rid. Dna Lumeau se duce).

Scena II.

Agatha, Fătul, Moiroud.

Agatha: Ce poștești fătule?

Fătul: Eu aș dori să știu ce va fi de făcut mâne la sosirea episcopului.

Moiroud: Și eu am venit să întreb când se va putea îngropa unchiul meu Fenaille.

Agatha: A sosit timpul cinii. Dl preot nu mai poate întârzia mult.

Fătul: Hei Moiroud! Tu cu un ochiu plângi cu celalalt rizi.

Moiroud: Pentru ce-aș ride?

Fătul: Au omorit pe unchiu-tău, pentru aceasta un ochiu îți plânge; tu îl moștenești, pentru aceasta celalalt ochi îți râde. Fără a se fi întâmplat aceasta, taica Fenaille ar fi trăit încă și 10 ani.

Moiroud: N'a fost așa urgent lucrul, Apoi cât pentru moștenire, ce se moștenesc? când au furat-o toată!

Fătul: Nu i-au furat pământurile, nici casa, doar numai acum am trecut pe dinaintea lor.

Moiroud: Unchiul meu trebuie să fi avut 11—12000 franci în bilete de bancă la el. Asta i-a fost mania lui. Noi n'am aflat decât 2720 franci în aur și nici o bancnotă.

Agatha: 2720 franci! Doar un tâlhar i-ar fi dus și pe aceștia.

Fătul: Un hoț, care duce bancnotele și lasă aurul! Nu este acesta destul de delicat?! Fenaille era atât de rău la mațe, că aceasta trebuie că a fost o răsbunare.

Moiroud: Eu știu ce vorbesc. Bancnotele acelea n'au sburat de sine.

Fătul: Nu te supăra! Iustiția va afla pe făptuitori.

Moiroud: Ei! Iustiția! Ce-i pasă ei! Nu sunt banii ei.

Scena III.

Acciaș, preotul.

Preotul: Bună sara prietinelor. Moiroud, înmormântarea va fi la 4 oare, am vorbit cu judele. (Moiroud se duce. Cătră făt) Ilustritatea Sa sosește la 2 oare, spune la părinți și la prunci ca să fie de față. Luisa Franguin îl va bineventa, Trebuie să fie câțiva în jurul ei. Dta trimete pe cineva înainte pe cale și îndată ce va apărea trăsura Ilustrității Sale pe vârful dealului, numai decât dispune să se tragă clopotele cu toată puterea.

Fătul: Oh! Pentru Episcopul nostru voi trage eu insumi. (Se duce).

Scena IV.

Agatha, Preotul.

Preotul: Bordier n'a sosit încă?

Agatha: Încă nu! Aveți ceva noutate dle preot?

Preotul: Agatho, se vede că în deșert îți dau sfatul să nu fi așa curioasă și așa guralivă.

Agatha: Aveți drept dle preot, însă pentru astă dată... când astfel de lucruri se întâmplă! Cugetă că din pricina cinii nice atâta timp n'am avut să privesc afară. Știe-se deja cine a fost asasinul?

Preotul: Au arestat pe Benedict, servitorul lui Fenaille.

Scena V.

Acciaș, Bordier.

Bordier: Bună sara bătrâne prietin! Cum te afli?

Preotul: Ca de obicei, dar tu?

Bordier: Mulțam, asemenea sum bine și eu. Bună sara Agatha!

Agatha: Bună sara dle doctor!

Preotul: Cum se afli cei de acasă?

Bordier: Pruncii cresc, dar femeia nu e chiar bine. Ea totdeauna a fost cam melan-

colică. De câțva timp însă e tare deprimată. Are vre un năcaz. Dacă o întreb, zice că nu. Tatăl tău a fost grădinar la ei, tu ai cunoscut-o de mică: avu'ta ea și atunci înclinare spre melancolie?

Preotul: Eu am cunoscut-o cu mult mai din depărtare, decât să fi putut judeca aceasta.

Bordier: Este ceva torturător, îți poți închipui, să-ți petreci viața cu o femeie, pe care o iubești și experiezi că nu-i pozezi deplină încredere. Pentru ce nu vi niciodată la noi? Cu tine poate că ar povesti mai bine. Firește nu voiești să te compromiți cu un revoluționar de calibrul meu?

Preotul: Dacă tu nu te sîiești a venit la mine, cu atât mai puțin mă voi sîie eu a venit la tine. Apoi Dna Bordier e bună creștină.

Bordier: Doar nu-ți țini de dejosire a te presenta la fca stăpânului tău de care când?

Agatha: Dle doctor! Poți să-ți închipuești așa ceva de dl preot?

Preotul: Agatho! Nu-mi vei face plăcerea să taci?

Agatha: N'am ce face dle preot, nu m'am putut reține.

Preotul: Parochienii mei tmi răpesc tot timpul. Tu ști aceasta bine.

Bordier: Cu un cuvânt tu nu vei veni. În fine poate că ceea ce suferă femeia mea, nu este o durere ascunsă ci simplaminte ceva rău a cărui diagnoză nu o putem afla. Multe lucruri nu cunoaștem încă. Cinăm Agatha? Eu am dispus la ospetărie ca punct la 9 oare să prindă și numai decât Franchon se vină după mine cu o lampă. (Agatha iese).

Preotul: Terminat-ai lucrul cu nefericitul acela de Fenaille?

Bordier: Da! După mine servitorul acesta mic, pe care l-au deținut nu-i părtaș în lucru. Cine l-a sugrumat, a trebuit să fie om în putere și după cum am judecat din procesul de digestiune sara între oarele 10 și 11 s'a întâmplat lucrul. Judele a aflat jos doi bumbi de pe vesta asasinului, poate că aceștia se ducă pe urmă.

(Agatha aduce supă, — se așază la masa).

(Va urma.)

Românii din America.

Lista contribuitorilor la Reuniunea pentru decorarea bisericii gr-cat. din Șeica mare pe anul 1903 și 1904.

(Continuare.)

Comuna Șeica-mare. Nicolae Vintilă 2 dolari, Ilie Ciorgovean 2 dol. Ilie Oriandea jun. 4 dol. Ioan V. Cazila 2 dol. Ilie Pali 4 dol. Ioan Dan 2 dol. Zachiu Mordășan 2 dol. Toma Ciortea 2 dol. Marita I. Cazila 1 dol. Marie I. Dan 1 dol. Sofia Ciorgovean 1 dol. Ioan Bitor Ilie 2 dol. Ioana N. Vintilă 1 dol. Ilie Oriandea sen. 2 dol. Anica Oriandea 1 dol. Dumitru Notar 2 dol. Aron Banciu 1 dol. Isaiia Bitor 50 cent. Iosif Bologa 50 cent. Nicolae Cazila 50 cent. Ioan Șerbu 50 cent. Ioan Pali 50 cent.

Comuna Călbăștr. Iacob Stănilă 25 cent. Ioan Vintilă 10 cent. Nicolae Rotariu 10 cent. Dumitru Stoea 25 cent. Aron Achim 25 cent. Nicolae Blăscă 25 cent. Aron Vintilă 25 cent. Achim Tolciu 15 cent. Samoilă Aramie 25 cent. Alăman Frățila 30 cent. Dumitru Stănilă 50 cent. Ioan Stănilă 25 cent.

Comuna Șeica-mică. Nicolae Danciu 50 cent. Ilie Lup 10 cent. Nicolae Lup 20 cent. Ioan Lup 20 cent. Petru Coman 20 cent.

Comuna Vorumloc. Ioan Telea 1 dol. Alexă Hentea 25 cent. Diomid Stefla 10 cent.

Comuna Agărbiciu. Dumitru Baciu 15 cent. Vasilie Lup 15 cent. Nicolae Boariu 15 cent. Nicolae Oltean 20 cent. Nicolae Suciu 25 cent. Laurențiu Dop 50 cent. Ioan Chisăliță 25 cent. Dumitru Lup 15 cent. Nicolae Paol 15 cent. Ioan Micu 25 cent. Ilie Boariu 15 cent. Ioan Barză 15 cent. Dumitru Baciu 15 cent. Ioan Dorea 20 cent. Nicolae Paul 20 cent. Afteniu Brețiu 10 cent.

Comuna Mediaș. George Călbărean 25 cent. George Popa 25 cent. Fira Călberan 50 cent. Traian Porea 25 cent. George Buchendrea 25 cent. Ioan Voicu 25 cent. Achim Voicu 25 cent. Șofron Moldovan 25 cent. Traian Porea 25 cent. George Lupescu 20 cent. Dumitru T. Oprea 20 cent. Mihailă Măstăța 20 cent.

Comuna Arpașu-de-sus. Nicolae Dobrin 10 cent. Vasile N. Vasu 40 cent. Moise Bogdan 30 cent. Nicolae I. Boier 10 cent. Vasile Șerbu 10 cent. Nicolae N. Vasu 10 cent. Vasile Dobrin 10 cent. Vasile Bogdan 10 cent. Ioan Poenariu 25 cent. Vasile G. Vasu 10 cent. George P. Vasu 10 cent. Vasile Bogdan 10 cent. Moise Bogdan 10 cent. Vasile Vasu 15 cent. Nicolae Horobate 10 cent. Dionise Bogdan 25 cent. Octavian Pavel 25 cent. Vasile Șerbu 25 cent.

Comuna Ucea. Vasile Bărbat 15 cent. George N. Vlad 15 cent. George Bursan 25 cent. Vasilache George 10 cent. Nicolae Bărbat 25 cent. Dumitru Bursan 25 cent. Dumitru Benaș 25 cent. Dăn. Flenchia 25 cent.

Comuna Sz. Vesăud. D. Mintilie 10 cent.
Comuna Sas-Sebeș. George Crăciun 20 cent. Ioan Petru Corcoană 20 cent. Petru Ioan Manta 20 cent. Ana Tecău 10 cent. Ioan Lăncrăjean 10 cent. Ioan Hârlea 25 cent. Petru Danil Hănuș 25 cent. Nicolae Șerbu 10 cent. Ioan Ursu 10 cent. Ioan Besoin 25 cent. Ioan Tincu 25 cent.

Comuna Șulunberg. Nicolae Crăciun 50 cent. Moise Căndea 50 cent. Nicolae Pătulea 50 cent. Nicolae Căndea 25 cent. Ioan Giuț 25 cent.

Comuna Cârțișoara. Vasile Budac 10 cent. Stoica Iosif 10 cent. Nicolae Schiop 10 cent. Ioan Budac 5 cent. Iosif Ioan 5 cent. Dionise Vodă 5 cent.

Comuna Zelistet. Teofil Căprița 25 cent. Nicolae Flitar 25 cent.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

În editura librăriei Ciurcu din Brașov, au apărut în zilele acestea următoarele scrieri teatrale:

Ant. Popp: *La Crăciun*, dramă în 3 acte și *Pictorul fără voie*, comedie în 1 act, preț 30 bani.

Ant. Pop: *Vine Vlădica*, comedie în 3 acte, preț 40 bani.

Maria Drăgan: *Despre portul românesc și alte trei piese teatrale*, preț 40 bani.

Maria Drăgan: *Dujmăncasa* piesă teatrală în 1 act, potrivită pentru ajunul Crăciunului, preț 16 bani.

Maria Drăgan: *Colinde, poezii și versuri funebreale*, preț 20 bani.

George Simu, preot: *Versuri religioase și morali*, cu înalta aprobare a Preașvener. Consistor mitrop. din Blaj. Editura preotului Ioan Baciu din Șoimuș. Scrierea e dedicată Escel. Sale Mitrop. Mihályi, ar în frunte portretele autorului și editorului, costă 50 bani.

Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan: *Limba maghiară, manual pentru elevii școlilor populare române*. Arad 1905. Editura P. Simtion, preț unu exemplar cartonat 50 fileri.

Ch. Auner: *La Moldavie au Concile de Florence*, Paris. E un studiu îngrijit asupra deputațiunii trimise de Moldova la conciliul dela Florența, când era vorba de unirea cu biserica catolică.

În editura lui W. Krafft în Sibiu au apărut *Cărți de icoane* cu totul noue și confecționate în chromotipie și anume: „*Multe de toate*“, 6 carte cu numeroase icoane și cu text explicativ, care ține seamă de gradul de pricepere al copiilor mai mici; format 8° mare, cu învâitoare drăgălașe, cuprinzând 6 foi; preț C — 80. — „*Animale domestice*“, format 4°, 8 foi în scoarțe tari; preț C 1.50 cuprinzând o serie de animale domestice și „*Din grădina zoologică*“, format 4°, 8 foi în scoarțe tari; preț C 1.50, cu cele mai însemnate animale sălbatice, reproduse toate în icoane lucrate cu îngrijire deosebită; aceste cărți au mențiunea de a deștepta interesul copiilor pentru natură, de a înlesni instruirea lor și de a-i îndemna la gândire.

Convorbiri literare Nr. 11. are următorul cuprins: S. Pașcariu. — Ortografia revizuită a Academiei Române (scrișoare către D. Ioan Bogdan.) V. Părvan. — Un vechi monument de limbă literară românească (1639—1668). H. Frolo. — Prometeu întănit (Tragedie de Enshil. — Studiu). G. Bogdan-Duică. — Relativ la un izvor al lui Vasile Alexandri. Mihail N. Popescu-Golibaș. — Data nasterii lui M. Eminescu. Ion S. Floru. — Constituirea istoriei ca știință (Studiu asupra operei D-lui A. D. Xenopol: „Principiile fundamentale ale istoriei“). M. Dragomirescu. — Carmen Sylva. Bibliografie

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

ANUNȚ!

Se vând cu licitație realitățile și părțile de băi aparținătoare fundațiunii familiare „Crîșan și Boeriu“ din Abrud.

Licitația se va ține în 10 Decembrie și eventual a doua licitație în 24 Decembrie 1904 la 9 oare a.m. în cancelaria advocațională a subscrisului, unde se pot vedea și condițiunile de vânzare.

Abrud, 26. Noemrie 1904.

Dr. Laurențiu Pop,

(45) 1—1

advocat.

TELEGRAMĂ!

„Nou Etablissement“

Un deposit de tot soiul de vestimente pentru domni și doamne, făcut din cele mai bune stoffe și după croiala cea mai modernă, cea mai cu gust, și cea mai trainică.

Fiecare, care voiește să cruce să caute a se convinge despre prețurile foarte moderate și despre trănicia marfei.

☉ Cu bani puțini marfă bună ☉

trimite numai

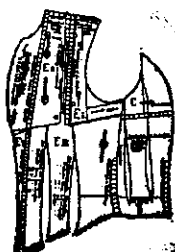
Hala Vieneză de vânzare

din Medieș (Medgyes)

strada Farkas Nr. 1.

(lângă Farmacia Folberth).

(44) 4-6

marca fabricii

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își poate însa-și pregăti cu o ușurință de neînchipuit

==== talia sa după ori ce modă ====

cu ajutorul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie. și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Iși are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

*** Prețul unui aparat e 3 oor. franco rambursat. ***

==== Se caută agenți ====

==== Prospecte să trimit la cerere gratis ====

Cu totă stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (20-52)

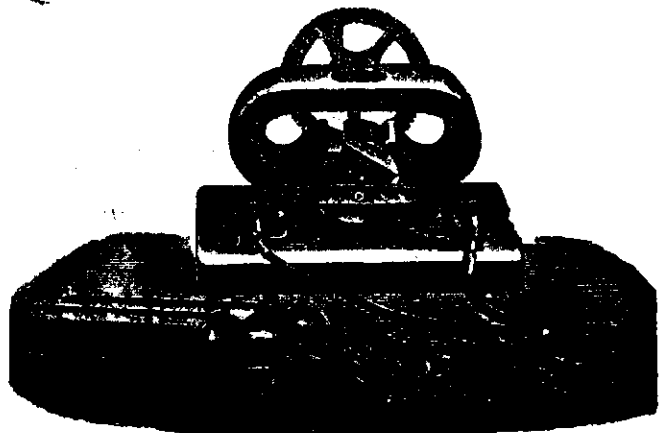
EȘTI SLAB?

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omeniei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metodele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este baza vieții fizice și că aceia cari sufer de *stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept* au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor“

— Aparat de electricitate, renouiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care. —

Nu se poate în deajuns sfătui oamenii slabi să folosească acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înouiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referență: Nu numai podagra, (șuiul), reuma, hysteria, asthma, au fost în nenumărate cazuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic

fără a avea baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trănicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

==== 20 coroane. ====

(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:

==== 30 coroane. ====

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se speadează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

82 (15-52)